

§ 52

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman 2020 toteutumisen arviointi Helsingissä

HEL 2021-002843 T 11 00 03

Päätös

Ympäristö- ja lupajaosto päätti hyväksyä Helsingin kaupungin ympäristöpalveluiden eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman 2020 toteutumisen arvioinnin liitteineen.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan resurssit

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatehtävät ovat valtion korvaamia, kunnalle määrättyjä tehtäviä. Helsingin ympäristöpalveluissa on kolme valvontaeläinlääkärin virkaa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa varten. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan on Helsingissä arvioitu vuonna 2020 käytetyn 3,4 henkilötyövuotta. Eläinten hyvinvoinnin valvontaan käytettiin 2,9 htv ja eläinten terveyden valvontaan 0,5 htv. Eläinlääkärien lisäksi valvontaan osallistuu avustavaa henkilökuntaa, jonka kustannuksia valtio ei korvaa.

Eläinten hyvinvoinnin valvonta vuonna 2020

Eläinten hyvinvoinnin valvonta perustuu eläinsuojelulakiin (247/1996). Eläinsuojelulain tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta sekä edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua. Eläinsuojelulain toteutumista Helsingissä valvovat Helsingin ympäristöpalvelujen kolme valvontaeläinlääkärinä sekä poliisi.

Eläinsuojelutarkastuksia tehdään kaupunkilaisten eläinsuojelusäädösten vastaisen eläintenpidon epäilyyn perustuvien ilmoitusten pohjalta. Lisäksi tehdään suunnitelmallista valvontaa laajaa tai ammattimaista eläintenpitoa harjoittaviin kohteisiin kuten talleihin ja eläinkauppoihin. Tyypillisesti eläinsuojeluilmoitukset koskevat koirien ulkoilutuksen puutetta tai eläinten muuten huonoa hoitoa, eläinten eläinlääkärihoidosta huolehtimatta jättämistä, koirien liiallista yksinoloa ja haukkumista sekä eläinten aiheuttamia hajuhaittoja, joiden taustalla voi olla vakaviakin eläinsuojelullisia puutteita.

Säännöllisen valvonnan valvontakohteita on Helsingissä 35, joista hevosalleja on 17, lemmikkieläimiä myyviä eläinkauppoja 10 ja lemmikkieläinhuoltoita tai päivähoitoita kahdeksan. Varsinaisia tuotantoläintiloja Helsingissä on ainoastaan yksi. Vuosittain Helsingissä järjes-

tetään viidestä kymmeneen eläinkilpailua tai muuta valvontaa vaativaa eläintapahtumaa, mutta koronaepidemian vuoksi näitä ei vuonna 2020 järjestetty. Helsingissä arvioidaan olevan noin 70 000 – 80 000 lemmikkieläintä (koirat, kissat, muut pienikokoiset seura- ja harrastuseläimet).

Eläinsuojelutarkastukset

Vuoden 2020 aikana Helsingin valvontaeläinlääkärit tekivät 321 eläinsuojelutarkastusta, joista 277 oli ilmoitukseen perustuvia tarkastuksia yksityisissä asunnoissa tai löytöeläintalolla, uusintatarkastuksia 35 ja ammattimaisen eläintenpidon tarkastuksia 9. Eläinsuojelutarkastusten määrä nousi hieman edellisvuoteen nähden, vaikka koronaepidemian aiheuttamien poikkeusolojen vuoksi tarkastuksia tehtiin keväällä vain, kun se oli välttämätöntä asian selvittämiseksi. Kevään poikkeusolojen aikana eläinsuojelutapauksia selvitettiin mahdollisuuksien mukaan myös etänä.

Tarkastukset tehdään pääasiassa ennalta ilmoittamatta, joten osassa kohteista tarkastus jäi pelkäksi yritykseksi. Tällaisia tarkastusy yrityksiä tehtiin varsinaisten tarkastusten lisäksi noin 131 kappaletta. Kuvassa 1 on esitetty eläinsuojelutarkastusten määrän kehitys vuosina 2017-2020.

Löytöeläintalolle päätyneitä eläimiä koskevia eläinsuojelupäätöksiä valvontaeläinlääkärit tekivät yhteensä 79. Tällaisia tapauksia ovat esimerkiksi poliisin löytöeläintalolle yksityisistä asunnoista tuomat eläimet, joita omistaja ei ole noutanut.

Ilmoitusten perusteella tehdyissä tarkastuksissa valtaosa tarkastuksista kohdistui talouksiin, joissa on koiria (58 %) tai kissoja (25 %). Muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten tai hevosten osuus tarkastuksista oli 10 %. Tarkastuksista 7 % kohdistui useampaan eläinlajiin.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman mukaisia suunnitelmallisia tarkastuksia valvontaeläinlääkärit tekivät yhdeksän. Tarkastuksia tehtiin mm. hevostalleille. Koronaepidemian vuoksi suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin vain kohteisiin, joissa oli aiemman valvontahistorian perusteella välttämätöntä käydä. Suunnitelmallisilla tarkastuksilla todettiin määräyksen antamiseen johtavia epäkohtia kolmella tarkastuksesta.

Säännöllisen valvonnan kohteita ei ole tarkoituksenmukaista tarkastaa joka vuosi, vaan ne voidaan riskiperusteisesti tarkastaa 1-3 vuoden välein. Aluehallintovirasto on laatinut riskiluokitusmallin, jota on sovellettu hevostallien säännöllisen valvonnan tarkastuksiin.

Toimenpiteet

Yhteiskunnalliset ongelmat heijastuvat eläinsuojelutyöhön. Eläinsuojelullisiin toimenpiteisiin ryhdyttiin vuonna 2020 useammin kuin joka toisella tarkastuksella (55 %). Vastaava luku vuonna 2019 oli 44 % ja 2018 51 %. Kolmasosalla tarkastuksista (33 %) annettiin eläinsuojelulain 42 §:n mukaisia määräyksiä tai kieltoja epäkohtien korjaamiseksi ja useammin kuin joka viidennellä tarkastuksella (22 %) ryhdyttiin eläinsuojelulain 44 § mukaisiin kiireellisiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Kiireellisiä toimia ovat mm. tilapäinen hoidon hankkiminen eläimelle tai uudelleensijoitus. Lisäksi lievempien eläinsuojelulisten epäkohtien johdosta annettiin neuvoja ja ohjeita. Kuvassa 2 on esitetty eläinsuojelutarkastuksilla tehdyt toimenpiteet vuosina 2017-2020.

Tavallisimpia määräyksiä tai kieltoja aiheuttaneita epäkohtia olivat eläinten puutteellinen perushoito kuten puutteellinen ruokinta ja juotto, liikunnan saanti, eläinlääkärin hoito sairaille, pitopaikan puhtaus sekä turvallisuuden laiminlyönti. Kiireellisiin toimenpiteisiin ryhdyttiin, jos eläin oli hylätty tai omistaja oli vakavasti laiminlyönyt velvoitteensa huolehtia eläimestä ja pitopaikasta eläimen lajinomaisten tarpeiden vaatimalla tavalla. Kiiretoimenpiteiden runsauteen vaikuttivat lemmikkinsä hylänneet tai äkillisesti sairaalaan joutuneet sekä poliisin kiinni ottamat omistajat. Syrjäytyminen ja ongelmien kasautuminen heijastuvat myös eläinten hoitoon, siten että eläintä ei ole varaa viedä eläinlääkärille tai esimerkiksi trimmaukseen.

Piittaamattomuuteen ja törkeään huolimattomuuteen viittaavista eläinsuojelurikkomusepäilyistä tehdään poliisille erillinen esitutkintapyyntö. Esitutkintapyyntöjä tehtiin vuonna 2020 kahdeksan kappaletta. Helsingin poliisin ja eläinsuojeluvalvonnan tiiviin yhteistyön vuoksi valvontaeläinlääkärien ei tarvitse tehdä esitutkintapyyntöjä kaikista vakavista tapauksista. Helsingin poliisin eläinsuojelurikoksiin keskittyvän tutkintaryhmän tutkijat osallistuvat valvontaeläinlääkärien kanssa tarkastuksiin tarpeen mukaan. Tällöin poliisi voi aloittaa rikostutkinnan jo tarkastuksen yhteydessä, eikä erillisen tutkintapyyntönsä tekeminen ole tarpeen. Ympäristöpalvelujen eläinlääkärit toimivat lisäksi todistajina useissa eläinsuojelurikoksissa koskevissa oikeuskäsittelyissä. Vuonna 2020 helsinkiläisille eläinten omistajille langetettiin 6 eläintenpitokieltoa.

Yhteistyö

Helsingin poliisissa toimii eläinsuojelurikoksiin keskittynyt tutkintaryhmä, joka tutkii kaikki Helsingissä tapahtuneet eläimiin liittyvät rikokset. Ryhmä tekee esitutkinnan eläinsuojelurikoksissa ja -rikkomuksissa,

18.03.2021

aluehallintovirasto tai Ruokavirasto ympäristöpalvelujen valvontaeläinlääkärin tarkastushavaintojen perusteella. Aluehallintovirasto tekee päätökset EU:n alueelta laittomasti maahantuotujen ja Ruokavirasto EU:n ulkopuolelta laittomasti maahantuotujen eläinten osalta.

Koirien ja kissojen tuontisäädöksillä pyritään estämään ihmisille vaarallisten tautien kuten raivotaudin (rabies) ja heisimatojen aiheuttaman ekinokokkoosin leviämistä Suomeen. Taudit ovat zoonooseja eli eläintauteja, jotka voivat tarttua eläimestä ihmiseen. Eläimen maahantuojaa on velvollinen huolehtimaan, että eläin täyttää maahantuontivaatimukset.

Tarkastukset ja toimenpiteet

Ilmoitukset epäillyistä laittomista eläimen maahantuonneista tulivat ensisijaisesti yliopistollisesta eläinsairaalaista, yksityisiltä eläinklinikoilta tai eläimen Suomessa ostaneelta uudelta omistajalta. Tullin ja aluehallintoviraston tarkastuspyynnöt eläinten laittomien tuontien epäilyistä ovat lisääntyneet erityisesti liittyen kaupalliseen toimintaan. Lisäksi aluehallintovirasto on pyytänyt tarkastamaan Helsingin alueen kaupallisia toimijoita. Tällaisia toimijoita ovat lähinnä koiria myyntitarkoituksessa maahantuovat henkilöt tai yhdistykset.

Eläinten tuontiepäselvyyksiin liittyen tehtiin 25 tarkastusta ja lisäksi kymmeniä tapauksia selviteltiin asiakirjojen perusteella. Tarkastusten määrä oli hieman pienempi kuin aiempina vuosina, mikä todennäköisesti johtui tiukoista matkustusrajoituksista. Useissa tapauksissa eläimiä oli tuotu useita kerralla. Suurin osa tarkastuksista koski edelleen Virosta tuotuja koiria, joilla ei ollut raivotautirokotusta eikä kasvattajavakuutusta eläimen alkuperästä tai mikrosiru puuttui.

Eläinten tuonti- ja vientitarkastukset

Ympäristöpalvelujen virkaeläinlääkärit tekevät vientitarkastuksia EU:n ulkopuolelle lähteville lemmikkieläimille sekä EU:n alueella liikkuville hevosille ja sirkuseläimille. Lisäksi tehdään tarvittaessa esimerkiksi lintujen tai rapujen tuontitarkastuksia. Ensisijaisesti eläinten tuoja tai viejä on vastuussa siitä, että tuonti- ja vientisäädökset täyttyvät. Eläinten tuontiin ja vientiin liittyen annetaan myös ennaltaehkäisevää neuvontaa ja ohjeistusta. Lisäksi Korkeasaaren eläintarhan eläinten vientiin ja tuontiin liittyvät tarkastukset ja vientitodistukset kuuluvat valvontaeläinlääkäreille.

Ympäristöpalvelujen eläinlääkärit tekivät vuonna 2020 yhteensä 85 eläinten vientitarkastusta. Osalla tarkastuksista tarkastettiin useampia eläimiä, ja vientitodistuksia kirjoitettiin 101. Vientitarkastusten määrä

18.03.2021

laski aiempiin vuosiin nähden koronaepidemian aiheuttamien matkustusrajoitusten vuoksi. Vuonna 2019 kirjoitettiin 250 vientitodistusta. Yleensä vientitodistuksista osa tehdään suurien tapahtumien, kuten Helsinki International Horse Shown ja Apassionatan yhteydessä. Vuonna 2020 suuria tapahtumia ei pystytty järjestämään koronaepidemian vuoksi.

Muu eläintautivalvonta

Helsingin alueella on vain yksi varsinainen tuotantoeläintila ja lisäksi kaksi kotieläintilaa. Yhdellä tilalla tehdään säännöllistä eläintautivalvontaa. Lisäksi tilalla voidaan selvittää tautiepäilyjä. Toinen kotieläintila kuuluu lisäksi vapaaehtoiseen lampaiden ja vuohien Maedi-Visna ja CAE-terveysvalvontaan, jonka puitteissa otetaan verinäytteitä kolmen vuoden välein.

Kansainvälinen eläintautitilanne edellytti varautumistoimenpiteitä myös Helsingissä. Erityisesti afrikkalaisen sikaruton esiintyminen Suomen lähialueilla Virossa ja Venäjällä on nostanut varautumistasoa. Lintuinfluenssan torjuntaan varauduttiin lintujen kevätmuuton lähestyessä. Yksi valvontaeläinlääkäri on ns. valtakunnallinen valmiuseläinlääkäri, joka osallistuu säännöllisesti koulutuksiin ja valmiusharjoituksiin.

Koronaepidemian vaikutukset eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan

Koronaepidemia vaikutti merkittävästi eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan käytännön työhön. Normaalitylanteessa eläinten hyvinvoinnin valvonta perustuu ennalta ilmoittamatta tehtyihin tarkastuksiin yksityisasunnoissa. Epidemian alussa myös valvontaeläinlääkärit siirtyivät etätöihin. Ruokaviraston laatimaa ohjeistusta kunnan valvontaviranomaisten tekemästä tarkastustyöstä erityistilanteessa sovellettiin eläinsuojeluvalvonnassa, ja vain välttämättömät kiireelliset tarkastukset tehtiin ennalta ilmoittamatta. Valvontaeläinlääkärien päivittäisessä etäpalaverissa arvioitiin saatujen eläinsuojeluilmoitusten kiireellisyys ja tarve tarkastukselle. Eläinsuojeluilmoituksia selvitettiin myös puhelimitse, videokuvien avulla ja ennalta sovitulla tarkastuksilla, jotta voitiin pitää kontaktit vähäisinä ja huomioida riskiryhmään kuuluvat asiakkaat. Eläinten kuntoon ja vointiin liittyviä tarkastuksia tehtiin mahdollisuuksien mukaan myös ulkona.

Tarkastuksille suojauduttiin hengityssuojaimin ja suojahansikkain. Valvontaeläinlääkärit valmistautuivat tilanteisiin, joissa koronapotilas joutuu sairaalaan ja kotiin hoidotta jäänyt eläin pitää hakea eläinsuojelulain mukaisena kiiretoimena väliaikaiseen hoitoon. Vain yksi koronapotilaan koira piti toimittaa väliaikaiseen hoitoon. Työn luonteen vuoksi valvontaeläinlääkärien oli varauduttava myös tilanteisiin, joissa oireile-

18.03.2021

va asiakas ei pidä etäisyyttä tai jopa uhkaa tartuttamisella tarkastusta estääkseen.

Valvontaeläinlääkärit ohjeistivat löytöeläintalon henkilökuntaa suojaumisessa ja siivouksessa koronatartunnan välttämiseksi asiakastyössä. Ruokavirastoon toimitettiin viikoittain tilannekuva eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan ja yliopistollisen eläinsairaalan resursseista ja tarvikkeiden saatavuudesta.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Riikka Åberg

Lisätiedot

Päivi Lahti, johtava valvontaeläinlääkäri, puhelin: 09 310 32076
paivi.h.lahti(a)hel.fi

Liitteet

1 Eläinsuojelutarkastukset ja toimenpiteet 2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Etelä-Suomen aluehallinto-
virasto (Helsingin toimi-
paikka)

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano
Liite 1

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009) säädetään kunnan velvollisuudesta laatia eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelma perustuen ympäristöterveydenhuollon valtakunnalliseen valvontaohjelmaan. Helsingin kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto hyväksyi 21.11.2019, 238 §, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman osana Helsingin kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaa 2020–2024. Toteutumisen arviointi on toimitettava Etelä-Suomen aluehallintovirastolle 31.3.2021 mennessä.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Riikka Åberg

18.03.2021

Asia/8

Lisätiedot

Päivi Lahti, johtava valvontaeläinlääkäri, puhelin: 09 310 32076
paivi.h.lahti(a)hel.fi

Liitteet

1 Eläinsuojelutarkastukset ja toimenpiteet 2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Etelä-Suomen aluehallinto-
virasto (Helsingin toimi-
paikka)

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano
Liite 1

Tiedoksi

Elintarviketurvallisuusyksikkö